

SLOVENSKI NAROD.

Izjava vsak dan zvečer, izmisti nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemam za avstro-ogrsko dežele za vse leta 25 K., za pol leta 18 K., za četr leta 6 K. 50 h., za en mesec 2 K. 80 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse sto 24 K., za pol leta 12 K., za četr leta 6 K., za en mesec 2 K. Kdor hodi sam pon, plača za vse leta 22 K., za pol leta 11 K., za četr leta 5 K. 50 h., za en mesec 1 K. 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaš poština. — Na naredbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila se plačuje od petorostope peti-vrstne po 12 h., če se oznamilo tiski enkrat, po 10 h., če se dvakrat, in po 8 h., če se trikrat ali večkrat. — Dopisi naj se izvole frankovati. — Rokopisi se ne vražajo. — Uredništvo in upravnštvo je v Knafiovih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v 1. nadstropju, upravnštvo pa v pritliju. — Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Gleispach — moriturus!

Ko smo pri različnih prilikah pisali o razmerah pri graškem nad-sodišču in o njega glavi ali preglavici to je Gleispachu, izrekli smo sem-tjeta svoje, četudi bolj slabotno upanje, da nam sčasoma, prej ali slej, mogoče vendarle dobrotljiva usoda pahne to justično korifejo iz žudo-vito trdne pozicije v že davno za-sluzeni in nam skrajno zaželeni pokoj. Radi verjamemo, da se je grof Gleispach na skrivnem pomilovalno smehljal tem našim pobožnim željam, ker živi v prijetnem prepričanju, da je ni sile na tem avstrijskem svetu — razen smrti —, ki bi mu mogla do živega.

Ali zgodilo se je, hvala Bogu, drugače! Danes z mirno vestjo lahko trdimo, da je Gleispachova ura prišla. Če ima ta mož še kaj pravnega čuta in dostenosti v sebi, potem mora spoznati, da se je zanj izrekla — smrtna odsoba.

Pred nekaj dnevi smo poročali, da je najvišji sodni in kasacijski dvor v znani kazenski stvari Josipa Graga in tovarishev proti dr. Ivanu Tavčaru in dr. Antonu Brumnu radi pregreška zoper varnost časti izrekel svojo sodbo in — odsolid graško nadodišče z Gleispachom vred. Kdo bi si mogoče misliti, da se bode vsa neizmersna Gleispachova moč in veljava, pred katero so tre-petali celo ministri, obesila na § 62. in 63. k. pr. r.? Toda vsaka sivar ima vendarle svoje meje. Tako je Gleispach brez vsake odgovornosti dolgo vrsto let pri sodnih imenovanjih uganjal vse mogoče in nemogoče krivice. Kaj smo mogli mi drugega nego s peresom bičati to nemško-nacionalno protekcijsko korupcijo? In če je ta ali oni poslanec oglasil s primernimi, včasih tudi zelo hudimi protesti v justičnem ministratu, se ga je pač kratko in malo zavrnilo, češ: »Wir wollen keine Revolution in Graz.«

Dolgo časa se je tedaj Gleispach norčeval iz nas Slovencev in iz naših teženj v personalnih sodnih za-devah. Tiščal nas je k tloru, medtem ko je spravljal najhujše zagrizence in nesposobneže na najlepša mestá. Ali ko je začel v važnejših za-devah nas Slovencev celo odtezati pristojnim sodnikom in jih izročevati nemškonacionalni milosti in nemilosti, ko je tedaj začel celo justico postavljati na glavo, jo je staknil tudi preljubi Gleispach in sicer staknil na tako krepki način, kakor še nikdar kak predsednik nadodišča v blaženi Avstriji.

Znano je, da je Gleispach odredil delegacijo mariborske porote za Ornitovo tiskovno pravdo zoper dr. Ivana Tavčara in zlasti dr. Brumna, ne da bi svojo odredbo podprt s kakimi razlogi. In vendar pravi kazensko sodni red, da je delegacija dovoljena le izjemoma iz ozirov na javno varnost ali iz drugih važnih vzrokov. Ker je Ornit po dr. Plachkyju zahteval delegacijo zlasti radi tega, ker so ljubljanski porotniki nezanesljivi in ker jim ni zaupati, opravilen je sum, da je Gleispach hotel pomagati Ornitu in na vsak način doseči in omogočiti odsodo vseh otožencev, zlasti odsodo odgovornega urednika »Slovenskega Naroda pour la revanche. Tisti pravdno ekonomični in finančijski razlogi, katere je navedel Ornit samo radi lepšega, so vendar presmešni, nego da bi se tudi Gleispach mogel nanje sklicevati.

In ko se je dr. Tavčar v parlamentu uprl zoper to eklatantno ne-postavno odredbo in ko je jasno in glasno v parlamentu obdolžil graško nadodišče pristranosti, vstal je dr. Klein in začel zagovarjati dr. Gleispacha z vso vnero, kakor da bi se Gleispachu zgodila največja in najgrša krivica.

Dr. Kleinu se ta odgovor pač ni posrečil. Naravnost osupnila nas je praznata njegovih besedij, ki so

najbrže imele edini ta namen, ut aliquid dixisse..... Gledate nepo-stavnosti, ki tiči v tem, da Gleispach svoji odredbi ni pridejal prav nikakih razlogov, se je minister dr. Klein temeljito — izmolčal. Ravno tako nam ni mogel ali hotel pojasniti, kako se je delegacija mariborske porote glede dr. Tavčarja poprej od-redila, predno se je dosegla njegova izročitev za kazensko preganjanje v obči. To je bila druga nepostavnost, ker se je dr. Tavčarja iztrgal pri-stojnemu sodišču, ne da bi se mo-gel on poslužiti pritožbe po § 62 k. pr. r.

Minister Klein tedaj kot zago-vornik grofa Gleispacha ni imel sreče in skoro bi se lahko reklo: si tacu-isces, dr. Klein mansisses. Ta od-govor pa je bil za nas tembolj zani-miv, ker smo vedeli, da je dr. Kušar kot zastopnik dr. Brumna poklical kasacijski dvor zoper Gleispacha na pomoč. Potem, ko je tedaj Gleispach zakrivil očividno nepostavno in — kakor je dr. Tavčar urbi et orbi naznani — pristransko odredbo in delegacijo in potem, ko je to Gleispachovo »contra legem postopanje« zagovarjal sam justični minister, imel je o tem zanimivem poglavju izpre-govoriti zadnjo besedo še — najvišji sodni dvor. To je bilo kaj srečno in zanimivo naključje in veleradovedni smo bili, kam, na katero stran da se postavi zadnja in najvišja instan-cija.

In glej! Grof Gleispach in mini-ster Klein ostala sta na cedilu, na prav čudnem cedilu. Delegacija je padla v vodo in njen oče sodni nad-predsednik, je desavou-iran, kakor se mu to hujše ni mogoče pripetiti. Medtem, ko izpodbijana odločba graškega nadodišča ni imela nobenih razlogov, je najvišji sodni dvor per-longum et latum razložil grofu Gleispachu njegovo neopravičeno postopanje in sicer povsem v smislu razlogov, katere je nevedel dr. Kušar v svoji pritožbi. Razlogi kasacijske odločbe so naravnost uničevalni za

graško justico in zelo žalostno je, če mora najvišji sodni dvor razlagati graškemu nadodišču, da se z delegacijo mariborske sodnije gleda stroškov zasebnih otožiteljev in prič ne bi ničesar doseglo, ker bi se tudi v Mariboru moral zasliševanja vedenoma izvršiti potom rekvizicije itd. To je hud tobak za tako odličnega jurista, kakor je nadpredsednik grof Gleispach. Sploh pa nam je še danes neumevno, kako da se je moglo pri tej zasebni tožbi in pravdi, ki bi državne blagajne itak ne stala niti vinjarja, ker bi strošek trpela ena ali druga zasebna stranka, sploh kaj govoriti o pravdon — ekonomičnih in finančnih razlogih. Ali je mogoče Gleispach hotel skrbeti za žep dr. Tavčarja ali dr. Brumna? Vse to je tedaj nepotreben in kakor rečeno — prisiljeno zlje!

Še bolj žalostno in naravnost uničuje za Gleispacha pa je dej-stvo, da je najvišji sodni dvor sumničenje ljubljanskih porotnikov, kateremu se je graško nadodišče po gesu »Qui tacet, consentire videtur« pridružilo, v svojih nadaljnih razlogih energično zavrnit. **Vsak dvom,** pravi najvišja avstrijska inštanca, o nepristranosti porotnikov deželnega sodišča ljubljanskega je popolnoma neopravičen in se je nato tem manj ozi-rati, ker se zasebni tožitelj Ornit lahko posluži po § 308 k. pr. p. pri-stoječe mu pravice odklonitve. Sedaj pa vprašajmo grofa Gleispacha, se li ne čuti do tal ponižanega ko mu mora kasacijski dvor razlagati, kazensko pravdin red in ko mu mora espressis verbis zabičiti, da je vsak dvom o ljubljanskih porotnikih popolnoma neopravičen!

Tako je tedaj naš prijatelj vendar enkrat dobil poštano in že zelo potrebno lekcijo. Po naših mislih bi se moral vsak avskultant začetnik sramovati takega na najvišjem justičnem mestu izdelanega »nosu«! Kako bode grof Gleispach prenesel in pre-

bavil ta »audiendum verbum«, nam še ni znano. Veseli nas pa, da je njegovo početje, katero je tudi minister Klein še zagovarjal in lepel z umetnostjo cele svoje zgovernosti, našlo svojega pravičnega sodnika in svojo kategorično odsodo.

Sedaj je politična pravda ptujskega nacionalnega petelina Ornitga zopet v pravem, postavnem tiru. Tantae molli's erat, bi lahko rekli, predno se je uničila in zadušila ta graška protekcija, ki ravno v političnih zadevah nastopa kar »mit offenem Visier«. Upamo pa — in sedaj tem več, kakor kdaj prej, da bode ravno ta pravna epizoda imela svoje blagonsne posledice. In od-krito lahko izjavljamo, da pomeni omenjena najvišja odločba za nad-predsednika Gleispacha pravi pravati »consilium abeundi«. Take za-ušnice še nikdar ni dobil kak sodni nadpredsednik v Avstriji. Ce pa jo je doživel kdaj, potem ni več dolgo ostal na svojem na vsak način zelo omajanem mestu, marveč pri prvi priliki pobral svoja šila in kopita in s tem pokazal, da ima še nekaj po-nosa in čuta potrebne dostojnosti v sebi.

To isto bi moral sedaj storiti tudi Gleispach, ker in ko so mu pri kasacijskem sodišču njegovo v politično zadevi in favorem pronosirane nemško-nacionalnega otožitelja Ornitga izrečeno odločbo tako neumiljeno in krvavo raztrgali in razmesarili. Pa pri Gleispachu je vse mogoče. In lahko se zgodi, da mu pri dandanašnjih anarhističnih raz-merah začne cveteti le še lepša — pšenica.

Nekaj pa ostane pribito za vso prihodnost in naj si graški nacio-nalni listi izvpijejo vsa svoja pluča. Prav sedaj ti listi zopet evilijo in vpijejo, kakor psički, kadar in če jim stopiš prav trdo in brezobzirno na noge. Veseli nas prav iz srca, da je z omenjeno najvišjo odločbo ime in glas ljubljanskih porotnikov na najsišnjem način zopet rehabiliti-

daje in urejuje dr. V. Sudarević. Otdod do Zemuna segajo Srbi, katerim je Novi Sad duševno središče.

Na tej dolgi in ravnici od Dunaja do Zemuna se razteza slovensko-hrvaško-srbska veja južnoslavianskega debla in tvori zapadno mejo magyarskega. Po zadnjem ljudskem štetju (1900) našel je ob tej črti

Slovencev 74.535
Hrvatov 188.552*

Srbov 434.661

Skupaj 697.748

Vsi ti Hrvati, Srbi in Slovenci, katerih je malone 700.000 duš, nimajo na Ogrskem nobene narodne pravice. V magyarországú se priznava samo mažarski jezik in mažarska narodnost. V uradih in šolah gospoduje le mažarski jezik. Ni uradnega spisa, kateri bi se tu spisal ali izdal v drugem kakor v mažarskem jeziku. Beli Hrvati so se popolnoma naučili mažarski; pomažari so se. Šomodski Hrvati in Slovenci ta-kisto, le nekoliko se še branijo Prekmurci, Međumurci, Bunjeveci in Srbi.

Ali čudno je, da jim je ta domovina »mila«. V oktobrski številki »Nevena« čitam, da je »mila domovina naša Ugarska.« (Dalje prih.)

*) Sem štejemo tudi Reko.

LISTEK.

Slovenci v šomodski županiji na Ogrskem.

Zgodovinska, narodopisna in književna črtica.

Spisal Anton Trstenjak.

(Dalje.)

VI. Mažari prodirajo v slav-janske vasi.

Ako vse to preudarime, kakor sem pripovedoval, moramo priznati, da izginjajo Slovenci in Hrvati v šomodski županiji. Kuzmičevih Slovencev ni več, a tudi Hrvati ne pričakujejo druge usode. Kakor so se pomažarili Slovenci v šomodski županiji, tako se bodo po-mažarili tudi njih sosedje Hrvati. Očetje še govore dobro hrvaški, njih otroci že lomijo hrvaščino in govore rajši mažarski nego hrvaški.

Preudariti je nadalje treba, da se Mažari pripravljajo na zadnji udarec, katerega hočejo zadati vsem nemažarskim narodom. Pripravljajo novi žolski zakon, kateremu bode namen, da se uvede v vse šole mažarski jezik in da bode v osnovnih šolah vladati samo mažarski jezik. Zdi se nam, da se težki preosnovi ne upirajo niti Hrvati

niti Srbi, edini rumunski škof je imel toliko poguma, da je slovesno protestoval proti atentatu mažarske vlade.

O kakem uporu Slavjanov proti nakani mažarske vlade ne moremo govoriti, ker ga ni in ga ne more biti. Prevelika je državna sila, katera za tira narodni razvoj vseh slavjanskih vej v magyarországu. Reči moramo, da se Slovenci, Hrvati in Srbi nahajajo v zelo kritičnem položaju, in zato hočem nih usodeljni položaj očrati vsaj v kratkih potezah.

Ob vsej zapadni meji magyarországá prebivajo nekateri oddelki južnoslavjanskega debla. Od Dunaja proti Nežiderskemu jezeru, potem ob Muri, Dravi in Dunavu tja do Zemuna razteza se dolga črta, katero zavzemajo posamični oddelki južnoslavjanskega debla. Ti Slavjani so odtrgani od svoje matere zemlje in životarijo v Magyarországu.

Pred kakimi 350 leti naselili so se štečavski in kajkavski Hrvati ob Nežiderskem jezeru. Po bitki na Mohačkem polju 1526. leta opustošili so Turki pokrajino med Blatnim in Nežiderskim jezerom. Ali 1532. leta so bili potolčeni pri Dunaju. Takrat je vladal samo mažarski jezik. Zdi se nam, da se težki preosnovi ne upirajo niti Hrvati

stopenih krajih. Hrvati tako niso imeli nikdar miru pred Turkom in zato so radi zapustili staro domovino in so si želeli priti v kraje, kjer bi mogli mirno živeti. Tako je mnogo Hrvatov zapustilo gornjo Slavonijo, a tudi Istru in Dalmacijo. Naselili so se v želesni, mošunjski, šoprunjski in požunjski stolici. Ž njimi so prišli tudi hrvaški duhovniki, kateri so jim opravljali službo božjo v hrvaškem jeziku. Bili so to hrvaški glagoljasi. Nemci in Mažari pa so jim zatrli bogoslužni jezik in glagolico.

Nemci nazivajo te Hrvate Wosser-Kroaten, Wasser-Kroaten. Nastalo pa je to nemško ime od besede Bossner-Kroaten, ker so ti Hrvati bili ponajveč od bosenske meje. V nekem okraju je še danes »Bošnjakov brig«, a v Pečuhu zvezje so še danes ti Hrvati »Bošnjaki«. Leta 1550. dovolil jim je deželni zbor v Požunu, da se smejo vrneti v svojo staro domovino. Prikupila pa se jim je domovina ob Nežiderskem jezeru, kjer jih niso nadlegovali in napadali Turki, in so raje tu ostali.

Obkoljujejo jih z vseh strani Nemci in Mažari, s katerimi so v ne-prestani zveri. Trgujejo z njimi in govoré nemški in mažarski.

Prihajajo na Dunaj in so na dunajskem trgu vsakdanji prodajalci. Malo knjig se je pisalo in izdal v njihovem jeziku. Imenujemo jih Bele Hrvate. Spadajo v gjursko (jursko) in somboteljsko škofijo. Vseh skupaj je 60.000 duš.

Profesor Edward Krajnja, kateri deluje med Belimi Hrvati, po-roča mi o njih med drugim torej: »Uz molitvene knjige samo koledar pruža jim duševnu hrano. Neimade gotovo nikakve inteligencije: nekoliko svečenika, a još manje učitelja. I ta pelagano iz-čezava: take ne stade mosta, koji spaja Jugoslavene sa sjevernimi (Slo-vacima) upravo kod Požuna.«

Edina duševna hrana jim je torej koledar, kateri izhaja zdaj tretje leto. Naslov mu je: »Kalendar Sveti Familije na leto 1905. Juri (Györ). Štampa jurske biskupije.«

Med Muro in Rabo prebivajo naši rojaki, to so Slovenci na Ogrskem. Njih je 74.535 duš. Med Muro in Dravo prebivajo zoper Hrvati, imenovani Međumurci, a dalje dolni so zoper v Banatu in Baranji Hrvati, to so takozvani Bunjeveci. Njih najpoglavitejše mesto je Subotica. Tu v Subotici izhaja v njih narečju že 21. leto mesečnik »Neven«, katerega iz-

irano. G'ujše nesramnosti si pač ne moremo misliti nego je bila dočina sodna vloga, v kateri se jo na naj podlejšči način blatila in sramotila ljubljanska porota. In ježili so se nam lasje, ko smo začuli, da je Gleispach molče pritrdil tem izjavjanjem in delegiral Mariborske nemškutarje namesto ljubljanskih porotnikov.

Sedaj pa se je izpregovorila z dana beseda in tisti pečat, ki ga je skušal Gleispach pritisniti in zasoliti našim porotnikom, obtičal je na njem samem. Kakor pač dela Gleispach s slovenskimi sodnimi uradniki v občini, tako je pač začel in poskusil tudi s slovenskimi sodniki-porotniki. Toda tukaj se je, hvala Bogu, zseljal pošteno v zid in zategadelj mu danes z velikim veseljem kličemo: »Ofelia, geh' ins Kloster!«

Vojna na Dalnjem Vztočku

Sprememba v vzhodnem povojstvu.

Iz Petrograda se poroča: V torek zvečer je posdal general Kuropatkin carju Nikolaju brzojavko, v kateri ga je prosil za odpust; kar je tej prošnji po lastni iniciativi ugodil, Kuropatkin odpoklical in imenoval za vrhovnega poveljnika ruske armade na mandžurskem bojišču generala Lineviča.

Nato je došla carju 17. t. m. tale brzojavka: Vsled ukaza Vašega Veličanstva z dne 15. t. m., ki sem ga prejel 16. t. m., sem izročil 17. t. m. povojstvo vseh vojnih sil na suhem in na morju generalu Lineviču.

Istočasno je brzojavil tudi Linevič, da je 17. t. m. prevzel povojstvo vseh ruskih vojnih sil na Dalnjem Vztočku.

Kakor se iz Harbina javlja, je Kuropatkin bolan in duševno popolnoma potrt. V Hrbinu je rekel: »Razdelil sem vso svojo zalogu zaslужnih križcev med najbolj hrabre vojake. To je bil moj zadnji posel kot vrhovni poveljnik.«

Pri zadnji reviji, ki jo je Kuropatkin določil neposredno pred odhodom svojega vlaka, je imel nsgovor na armado, v katerem je vojake navduševal, da naj krepko vztrajajo v boju za čast domovine, in jih tolatal, da bo skoro napočil čas, ko si bo ruska armada izvojevala venec zmage.

Ko je odkorakal zadnji voj mimo njega, je odpasal svojo sabljo, jo izročil ordonanci in se odpeljal.

General Linevič je v posebnem manifestu naznani svoji armadi, da je prevzel vrhovno povojstvo.

Zadnje Kuropatkinovo poročilo.

General Kuropatkin je 16. t. m. posdal tole poročilo:

Zadnji voji naše armade so bili 15. t. m. na gorskem grebenu pri vasi Palionan, jugovzhodno od Tielina zapleteni v ljt boj. Ponoči so se umaknili na pozicije pri Sinmi aoci in Kaolinec ob reki Liao, ne da bi jih dalje nadlegoval sovražnik. 15. t. m. so Hunguzi zasedli mesto Fakumen. 16. t. m. se je naša armada umikala dalje proti severu.

Japonske laži.

Dopisnik »Novega Vremena«, Taburno brzojavlja iz Čantafe svojemu listu:

Z ozirom na razširjene vesti, da se je ruska armada po mukdenskih bojih umikala v neredu proti severu, čutim dolžnost zagotoviti, da se je naša vojska umikala izpred Mukdena v istem redu, kakor vselej, kadar se ji ni posredilo razbiti sovraga.

Nered in panika sta se pojavila, kakor sem že preje sporočil, ne v vojski, marveč v tenu in sicer zbog tega, ker je neznaten japonski oddelek nenadoma vdrl z gor in jel s topovi streljati na mandarinsko cesto, po kateri se je pomikal tren proti severu.

Naša vojska se je umikala, to poudarjam vnovič, v polnem redu in docela ohrnila bojnost duha, kar jasno dokazujejo sijajno odbiti japonski napadi na naše pozicije 13. t. m.

Voji 2 sibirskega kora so Japonce prisilili s umakniti izpred naših pozicij in pustiti na bojišču več tisoč mrtvev.

Vesti iz Tokija, priobčene po časopisih, da je 26.000 russkih vojakov obležalo na bojišču, da je bilo 40.000 moč ujetih in uplenjena velika množina topov, med temi okoli sto topov težkega kalibra, so gola laž.

Japoncem se je po padcu Port Arturja posrečilo osredotočiti proti nam veliko premoč, no, a tudi izgube, provzročene Japoncem pri mnogobrojnih odbitih napadih, so gotovo ogromne in znatno presegajo naše.

Treba je še dostaviti, da je naša armada uvela več sovražnikov in uplenila več topov in pušk na stroj, kakor Japonci.

Boji severno od Tielina.

Maršal Ojama poroča, kakor se javlja iz Tokija, da so japonski voji 16. t. m. vzhodno od reke Liao razgnali osem russkih, z artiljerijo prekrbljenih eskadronov. Nato so naši oddelki osvojili neki grič severno od Tielina na desnem bregu reke Liao in obstreljevali umikajočega se sovražnika, ki je razpolagal z eno pehotno divizijo in več eskadroni.

Iz Berolina pa se javlja: Boji severno od Tielina se še vedno nadaljujejo in Rusi se polagoma umičejo, sedaj na desnem, sedaj na levem krilu. Čuje se, da močna japonska kolona prodira zapadno od železniške proge proti severu, da bi Rusom zapolila pot za umikanje. Natančnejših vesti ni.

Japonci kupujejo konje v Avstraliji.

Po poročilih iz Londona je japonska vlada kupila za svojo konjice 10.000 konj v Avstraliji. Govori pa se, da nameravajo Japonci nakupiti še večje število konj, ki jih silno rabijo na bojišču.

Nakupljeni konji se prevažajo v Inkov, odkoder se pošiljajo k armadi.

Izpred Vladivostoka.

General Kazbek, novi poveljnik vladivostoške trdnjave, je izdal na svojo armado poseben manifest, v katerem pravi: Njegovo Veličanstvo car Nikolaj mi je pred odhodom v Vladivostok rekel: Sporočite posadki in prebivalstvu v Vladivostoku, da trdno verujem v njih vdanost in ljubezen do mene in domovine in da sem prepričan, da bodo vsi sijajno izpolnjevali svojo rôdoljubno dolžnost.

Tovariši, zapomnite si te carjeve besede in bodite uverjeni, da sem se jaz, star vojak in vaš poveljnik, odločil neizprosno se boriti proti sovražniku do zadnje krogle in do zadnjega koščka vojaškega kruha in z Vami deliti zlo in gorje vojnega življenja.

Parlamentarne zadeve.

Dunaj, 19. marca. V torkovi seji se dožene debata o Derschattovem predlogu. Govorili bodo še poslanci Biankini, Tschan in baron Morsey, nakar se debata zaključi. Kot glavna govornika bodo govorila Abrahamovic in Grabmayer.

Praga, 19. marca. Po českem vzoru si snujejo Nemci novo parlamentarno stranko, namreč stranko nemških agrarnih zastopnikov. V vseh narodnostnih vprašanjih bo hodila stranka vzajemno z velikimi nemškimi strankami, potegovala pa se bo obenem za kmetijske koristi.

Nemadžarske narodnosti na Ogrskem.

Budapešta, 19. marca. »Pest« Hirlap piše o nemadžarskih narodnostih: »Narodnosti bodo — morda že kmalu — dosegle kulturno stopnjo, s katere bodo mogle delati aktivno politiko. Naša ustava se bo morala boriti ne samo z Dunajem, temuč tudi z mestami, v katerih imajo svoj glavni sedež Rumuni, Slovenci itd. Boj z narodnostmi zahteva centralizacijo državne uprave, zahteva zmanjšanje svobode napram

narodnostim, ker vsakršna avtonomija bi lahko postal toplo zavtičke za separatistične ideje. Zato je potrebna osrednja vlada, ki ima velike oblasti, da uniči narodnostna stremljenja. Splošna volilna pravica je ideal, ki je pa ne smemo pričakujti z ozirom na nemadžarske narodnosti. Tudi cenzus ne sme inziniti, ker nas statistika pred tem svari. Premoč nemadžarskih narodnosti po številu moramo premagati z gospodarsko premočjo. Mnogo krajev imamo, kjer tvorijo Madžari jedva 10 do 15%. Ti kraji bi lahko volili narodnostno. Tiskovna svoboda, pravica priborjati shode in snovati društva, verska avtonomija, vse to so nevarnosti z ozirom na nemadžarske narodnosti. Treba jih je odpraviti ali zmanjšati. Sovražnike moramo razvajati ter vsakega posebej pobiti.« — Tolikega cinizma je zmožen pač samo »vitki Madjar.«

Kriza na Ogrskem.

Budapešta, 19. marca. V Kossuthovem stanovanju so imeli sinodi konferenco tisti opozicijski politiki, katerih nazore je cesar že slusal. Z veliko napetosti pričakujejo politiki, kakor opozicijski poslanci sploh, jutrišnje avdijence grofa Andrássyja.

Budapešta, 19. marca. Neodvisna stranka priredi jutri, t. j. ob obletnici Kossuthove smrti veliko spominsko slavnost, pri kateri bo govoril žalostnik grof Apponyi. K slavnosti so povabljene vse opozicijske stranke in tudi hrvaški klub.

Budapešta, 19. marca. Drž. poslanec in vseuhiljni profesor dr. Saghy je priobčil v »Egyatertes« članek z naslovom »Naši hrvaški bratje in madžarsko povojevanje«. V članku zavrača izjave načelnika hrvaškega kluba, dr. pl. Tomášiča, ter ganljivo vabi Hrvate, naj ne dešajo ovir madžarsčini kot armadnemu jeziku, temuč naj podpirajo prizadevanja ogrske države in prepridali se bodo kmalu, da na Ogrskem še živi vedno stara bratska ljubav (?). Ogrska ni bila še nikoli (?) nevhaležna, temuč vselej velikodušna (?) napram tistim, pri katerih je našla simpatije zase.

Dogodki v Macedoniji.

Sofija, 19. marca. Vladivo glasilo »Novi Vek« zelo ostro napada turško vlado ter ji očita, da iztreblije brezobjektne vse tiste, kajih neznašna usoda je izvrala reformno akcijo. Dela pa to turška vlada zato, da bi preprečila reforme. Le tako si je treba razlagati umore Bolgarov v Macedoniji v zadnjem času. Nadalje pa se s turške strani širijo vesti o bolgarskem oboroževanju in prehajjanju bolgarskih vstavačev čez meje. Končno pravi članek, da bo bolgarska vlada nadaljevala svojo lojalno politiko v smislu oblub, ki jih je dala velesilem, da ne zapade izvajajoči turški politiki.

Carigrad, 18. marca. Turška vlada se je zopet pritožila poslancim prizadetih vstavev, da se mohamedani na Bolgarskem pregnajo. Nedavno je v neki kavarni v Marlovem pri Plovdivu 40 Bolgarov napadlo 30 Turkov ter so bili Turki ranjeni. Bulgari jemljejo izseljujočim se Turkom živino in drugo blago, spreminjajo mošeje v cerke, turška pokopališča v njive. Bolgarski vlaščani in mejni stražniki streljajo (?) na turške mejne straže, a mesto kazni so dobili bolgarski stražniki še kolajne (?). Bolgarske pritožbe o pregonjanju Bolgarov turška okrožnica kratkotamno zanika.

Carigrad, 18. marca. Makedonskim oblastnjakom se je naznani sultanova naredba, da bodo pridržani s finančnim letom 14. t. m. vse vojaški in civilni uslužbenci dobivali svoje plače redno, in sicer ne iz blagajn krajenvih davčnih uradov, temuč po posredovanju treh filialk otomanske banke.

Dogodki na Rusku.

Lvov, 19. marca. Kmetijsko gibanje se širi po celi ruski Poljski. Škoda, ki so jo provzročili puntarski kmetje v okrajih Kuršk, Pultava in Černigov, se seni na več milijonov rubljev.

Petrograd, 19. marca. Zaradi skrivne zvezze z revolucionarji so zaprli že drugega carjevega paža. Preiskavo vodi veliki knez Konstantin osobno. Dosedaj se je dognalo, da je bila revolucionarna zarota, pri kateri je kompromitovanih več uglednih dvornih dostojanstvenikov. Paž sta priznala, da sta opetovano na carjevo miso polagala grozilna pisma.

Petrograd, 19. marca. Tuje, ki je v hotelu »Bristol« z bombami čakan na carjevo mater, a je bil vsled eksplozije ene bombe raztrgan, je imel štiri somišljenike, med njimi tudi neko mlado damo, pri kateri so dobili fotografijo zagonetnega tuje. S pomočjo te fotografije upa policija zvedeti, kdo je bil tuje.

Varšava, 19. marca. Ravnateljstvo železnic ob Visli je dobilo več grozilnih pisem. Ravnateljstvo se boji posebno za mostove ter jih morajo stražiti vojaki. — V Lodzu so delavev v nekaterih tovarnah zopet ustavili delo.

Locitev cerkve od države na Francoskem.

Pariz, 19. marca. Socialistični poslane Briand bo poročal v torkovi seji o zakonskem načrtu glede ločitve cerkve od države. O tozadvenem sklepnu zbornice piše isti poslane: Republikanska večina je pokazala trdno voljo, da naglo izvede ločitev cerkve od države. Da se je dobila za sklep večina 347 glasov proti 245 glasom, je tembolj značilno, ker so poslanci še pravkar prišli iz svojih volilnih okrajev ter so glasovali tako, kakor mislijo in želijo volilci.«

Dopisi.

Iz Starega trga pri Kočevju. Nekaj odgovora na »Domoljub« št. 4. V tej številki se čita: »V Starem trgu pri Kočevju imamo enega človeka, ki prodaja tudi surasti, katerih se nabere iz umazane cujne »Narodes«. Čudno, da ta mož je samo laž »Narodes« takoj izborno prevekuje, ali ne bi bilo pametnejše, da bi on molčal ali k večjemu pričovedoval ljudem, koliko dni zapora mu je bilo nedavno prisostenih radi njegove neolikosti.« — Na to odgovarjam, da je nesramna laž trditve, da bi bil zaradi neolikosti zaprt, ker sploh nikoli zaprt bil nisem. Sicer pa pozivljam Domoljubovega dopisnika, naj dokaže svojo trditve, če jo more, potem še mi bo mogel ugled vzet, po čemer tako zelo hreneni Poročanje rajše v vašem »Domoljubu« o kapelanu Šlambergerju, ki je bil pred dobrimi štirinajstimi dnevi pred porotnim sodiščem v Celju obsojen na osemajst mesecov jeds zaradi zlorabe nedorastih šolskih deklev! To poročanje v »Domoljubu«, vi lepi moralisti! Sicer pa ne hodite preveč na solnce, da se vam maslo na glavi ne stopi, ker taja se že; pa glej, olikani »M«, da ti ne bodo zopet »pikselski žveplenk okoli glave letali do vsoj solikane!... Le počasi. Gradiva imamo toliko, da bi se lahko romani pisali.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 20. marca.

Osebne vesti. Deželni odbor je imenoval za okrožnega zdravnika v St. Vidu dr. Lapajneta, zdravnika v Trstu. — Okrajni komisar celjskega okrajnega glavarstva dr. Adam Weiss pl. Schleussenburg je postal ministrski podtajnik v ministrstvu notranjih zadev. Ime novani je bil med političnimi uradniki v Celju še najbolj priljubljen, ker se je naučil skoraj popolnoma slovenski ter bil v uradovanju strog nepristranski in ljubezov.

Maščevanje po 15 letih. Piše se nam od Drave: V notici »Zavrnjena delegacija« imenuje se kot Gleispachov sokrivec višji državni pravnik dr. Aleksander pl. Rigler v Gradcu. Mož je vzor graških šovinistov in priznati se mora, da njegova maščevalnost proti dr. Brumnu, odvetniku v Ptiju in proti dr. Ivan Tavčarju že trajala celih petnajst let. Znano je, da je bil dr. A. Brumen svoj čas od leta 1886. do 1890. o. kr. sodni pristav v Slovenski Bistrici. Znano je tudi, da je na podlagi krute disciplinarne ob-

sode izstopil iz državne službe ter se posvetil odvetništvu. Znano je, da je bil obtožitelj dr. A. Brumen na disciplinarni raspravi dne 13. in 14. decembra 1890. dr. Aleksander pl. Rigler, takrat namestnik višjega državnega pravnika dr. Leitmajera. Ta mož, dr. Aleksander pl. Rigler, se je v svojem besnem sovraštu proti slovenskemu uradniku sposabil tako daleč, da je brevi manu zahteval, naj se dr. A. Brumen iz službe — spodi. Disciplinarni senat temu ni ugodil in radi tega se je ta res »plemenit« pl. dr. Aleksander Rigler pritožil na najvišje sodišče. Pri kasnejški razpravi na Dunaju je dr. A. Brumen zastopal dr. Ivan Tavčar. Vs ed Tavčarjevega govora je kasnejško sodišče ne le zavrglo Riglerjevo pritožbo, nego celo dr. A. Brumen kazen poljšalo. In sedaj po 15 letih še se heče ta vitez žalostne postave nad obema nasprotojnoma maščevati! Radovalni smemo biti, kaj še ta pravda na svetli dan doneče. Themisticus.

Klerikalni terorizem. »Slovenec« grozi z maščevanjem tistim učiteljem, ki — izpoljujejo šolsko postavo in ukaze višje šolske oblasti. Ker se je iz

kavcev. Celo devičaricam je bilo to preveč, zato so se umsknile in pustile gospodac samega. Pa tudi kaplanu je zlezlo njegovo srce v blaže, ko so ga maškarci obkolile in držale zlomljeno zastavo nad njegovo glavo. Na pustni torek so imeli našemljenci kopet svoje burke na trgu, a kaplanek je lepo mirno čepel v kaplaniji in si ni upal na dan. Mislimo, da je prvič kralj in zadnjikrst pri maškarah reševal svojo vero. Ljubljanskemu škofu priporočamo, da bo Hrovat v kratkem avansiral, kar zasluži za tak junaka.

Farška nestrnost. V Gradcu je umrl te dni nadinzenir F. Herold, ki je bil sicer dober kristjan, ker pa je oporočno določil, da se naj njegovo truplo sežge v Gotbi, prepovedala je cerkvena oblast mu zvoniti pri prevozu na kolodvor in tudi noben duhovnik ni hotel iti trupla bl-goslovit. Pokojnikovi sorodi so končno naprosili starokatoliškega župnika, da je opravil mrtvake obrede. Jasno je, da so duhovniki proti sežganju le zato, ker jim odleti zaslužek pri pogrebu.

Repertoar slov. gledališča. Jutri, v torek, dne 21. t. m. slavi priljubljeni igralec in režiser slovenskega gledališča gosp. Anton Verovšek dvajsetletnico svojega delovanja na slovenskem odrvu. G. Anton Verovšek je poleg g. Danila najstarejši član slovenskega gledališča ter je njegovo ime orško spojeno z rogovinom naše domače Talije skoro od prvega početka, od kar imamo stalno slovensko gledališče. Odbor dramatičnega društva je dovolil ob tej izvanredni priliki predstavo na korist g. Verovšku ter se upriori prvič na slovenskem odrvu narodna igra s petjem »Lotteria! Nemški pod naslovom »Familie Schnecke«, spisal Karel Morré. Glavno moško vlogo blaga Korla igra gosp. Verovšek, glavno žensko vlogo Žefo Rožmarinke pa je iz posebne prijaznosti prevzela bivša članica slovenskega gledališča gospa Gizela Nigrinova, katero po daljšem preseku radostno pozdravljamo na domačem odrvu. Predstava se vrši v abonenmentu na park, in sicer kot poslednja predstava v abonenmentu v tej sezoni. Od torka naprej abonirani sedeži več ne veljajo, ker je s to predstavo završena vrsta 70 predstav v abonenmentu. Lože ostanejo njihovim posestnikom seveda do konca sezone. — Za petek, dne 24. t. m. določeno je enkratno gostovanje gospe Irme Polakove, članice hrvaškega deželnega gledališča v Zagrebu, in sicer nastopi odlična gostinja v ulogi Mete Klinarice v velenjavni veseloigri »Pri belem konjičku«. — V nedeljo dne 26. t. m. je prva predstava nove izvirne narodne igre s petjem »Testamente«.

Slovensko gledališče. Minulo je že več kot deset let, od kar smo prvič slišali Smetanovo opero »Poljub«. Kje so neki tisti umetniki, ki se tedaj nastopili? Nollija krije že črna zemlja. Kje je Leščinska, kateri smo priali take ovacije, kakor pozneje nobeni pevki več, kje je elegantna Towarnicka, kje sta Beneš in Vasiček? Nične tega ne ve. »Poljub« nas je spomnil na te nekdanje naše pevke in pevce, spomnil nas je toliko bolj na tiste čase, ker je bil »Poljub« menda prva opera, ki jo je dirigiral Ljubljani sedanj vitez Zvezdanci kapelnik g. Hilarij Benišek. Kdo ve, če ni g. Benišek prav zaradi tega izbral »Poljub« za svojo benefično predstavo. Deset dolgih let je g. Benišek kapelnik slovenske opere. Koliko truda, koliko napora, koliko skrbi je imel v tem času! Če kdo, zasluži g. Benišek priznanja in zahvale. Na dan njegove beneficie so mu solisti in zbor izkazali svojo hvaležnost s krasnimi cvetlicami in primernimi darili, občinstvo pa — samo z obiskom. »Poljub« se je pel v soboto in včeraj in je obakrat občinstvo kar očaral. Dejanje sicer ni dramatično, ali poetično in daje pevcem, posebno Vronici in Luki, priliko za razvoj cele skale čutil. Dejanju primerno je godba zgolj lirična. Morda je ni opere, ki bi pri toliki navidezni pristnosti tako lepo in duhovito izražala vse, kar je sploh godbi izražati mogoče, in zanimivo je zasedovati sredstva, melodična ritmična, harmonična, orkestralna itd., katerih se je posluževal genijalni umetnik v doseglo svoje svrhe. »Poljub« je skoz in skoz narodna opera po melodiki in po ritmiku. Razen Martinke, ki

ima po Wagnerjevem receptu svoj vodilni motiv, značijo se vse osebe samo vokalno ali pa jih znači spremljevanje melodično in harmonično; tako je s starokopitnimi in samohvalnimi očetom, z rahločutno a svojeglavo Vronico, z vročekrvnim in nezaenljivim Luko, z dobroščim Tomom in z veselo Barbko. Ravno tako srečen je veliki skladatelj v slikanju dušnega razpoložaja in raznih situacij. Orkester hodi skromno svojo pot ali pa z reminiscencami duhovito više misli nastopajoče osebe, nikjer pa ne tiči petja v ozadje. Lepote v tej operi niso tako izluščene, kakor pri italijanskih ali starih nemških operah, dasi melodije tudi niso tako zapletene, kakor pri Wagnerju ali tako zamazane kakor pri njegovih naslednikih. »Prodana nevesta« ima mnogovrstne in mikavneje dejanje in lažje umljivo godbo, a »Poljub« je finejša, natančnejša izdelana in zato priznano najlepša Smetanovih oper. Kar se tiče predstave, moramo priznati, da smo bili že njo prav zadovoljni. Gospa Skalova se je kot Vronica res odlikovala. Kako lepo je z g. Orželskim pela melodični biser, duett »Kaj sreča, ob, ni kriva!« Jako ganljiva je bila menjena povest o vrnitvi rajske matere, mad vse krasna pa pesem ob zibelki, ki spada med najmilješe, kar jih poznata glasbeno slovstvo. Staro Martinkino je pela gospo. Stolzova, vseskoz pravilno in lepo in tudi spretno karakterizirala njen značaj, tako da je tudi ta vloga prišla do popolne veljave. Posebno nam je ugajala Martinkina narodno ritmizirana pesem »Starikava sem, mlada ti.« Gdje. Klemensova je pela veselo Barbko in imela z juhajo pesmijo jako lep uspeh. Gospod Orželski je pel vlogo Luke in zasluži vso pohvalo za igro kakor za petje. Posebno se je odlikoval v prvem dejanju, v samospevu in v duettih z Vronico ter potem v duettu s Tomom. Tudi gospod Šturm se je oba večera odlikoval tako, da ga občinstvo kar ne more prehvaliti. Jako lepo je pel snuibitev in napisnico in nad vse duett z Luko. Sploh je bil ta duett Luke in Tome prava »pièce de résistance« cele predstave. Originalno in jako dobro je igral in pel g. Peršl in pripomogel svoji s staroverskimi koloraturami prepletenu pesmi »Kot sem delaj, tako je prišlo« do polne veljave. Pohvalno je omeniti tudi g. Betetta in tudi g. Kranjca.

Nova brambovska vojašnica. Deželni odbor je oddal dela za to stavbo, in sicer takole: tvrdki Tönnies zidarska in tesarska dela, ker je bila ponudba te tvrdke najnižja; pri kamnoseških delih odločil se je deželni odbor za taksomenvani umetni kamen ter oddal dolična dela najnižjemu ponudniku Davidu Saravalliju v Ljubljani. Deželni odbor je dalje sklenil, da se imajo vsa poslopnja kriti z opoko ter je oddal dolična dela tvrdki Vidic & Comp. Dobava traverz se je izročila tvrdki Schneider & Verovšek, kleparska dela potekla so se najnižji ponudnici tvrdki Eckerjevi.

Amerikanski večer. narodnih dan čitalničnih vršil se bode v sredo dne 22. t. m. ob polu deveti uri v mali dvorani »Narodnega doma«. Kakor že objavljeno, vabljeno so k temu večeru vsi p. i. čitalnički člani s svojimi rodbinami; ako kdo izmed članov pole okrožnice ni dobil, pripisovati je to le malomarnosti raznašalcev. Pravico na ta večer goste vabiti, in vpeljati imajo le sodelujoče dame. Ako bi hotela še katera izmed društvenih dam sodelovati, blagovoli naj se ista oglasiti pri gospe Prosenčevi ali gospe dr. Ferjančevi.

V telovadbi se poučujejo v »Narodnem domu« trgovski in obrtni vajenciji vsak torek in četrtek brezplačno od 8 do 10. ure zvečer. Slovenski trgovci, mojstri obrtniki in starši, podpirajte delo ljubljanskega Sokola na korist sebi, vajencem in slovenske misli; in kar se tolikrat pripeti sokolske telovadbe željni mladini, nikar ne prepovedujte vajencem obiska telovadbe, ker strem jim le škodujete in jih sami podite na nepravu pota v kremljje raznih naših nasprotnikov, raznobarvne internacionale in narodne mladčnosti. Rajše jih zapodite v sokolske telovadnice, dokler imate še oblast čez nje.

Društvo tiskarjev na Kranjskem je imelo v soboto zvečer v Puntgamški pivnici svoj letoski celoletni občni zbor. Ič nam dospolnega letnega poročila posnemo med drugim, da je imelo društvo 31. decembra 1904 6 članov in 139 rednih članov, t. j. 119 stavcov, 18 tiskarjev in dva druga pocklice; umrli pa so med letom trije člani. Računski zaključek izkazuje 14.451 K 68 b stroškov in le 13.637 K 76 b dohodkov, tedaj primankljaja 813 K 92 b, ki se je pokril iz društvenega premoženja, katero je značalo koncem leta še 34.296 K 95 b, ne všeči knjižnice in inventarja v vrednosti 2153 K. Društvena knjižnica je štela 1112 knjig razne vsebine, izposodilo se je 928 knjig; na razpolago je bilo

članom v društvenem stanovanju 25 listov. — Občni zbor je izreklo soglasno zahvalo odstopivšemu odboru ter vsem dobrotnikom in podpornikom društva. — Pri volitvah so bili voljeni sledči gospodje in sicer: v društveni odbor: Predsednik L. Wenzel, podpredsednik J. Milnar, računovodja O. Planinc, blagajnik J. Klovart, njega namestnik J. Vehar, zapisnikarje K. Jarc in A. Strekelj, knjižničarja A. Hrovatin in J. Martinčič, odbornika P. Jelodnik in M. Rožanc, pregledovalci računov A. Gregorec, R. Pirkovič in V. Premek; v tarifno-komisijo krajinskih tiskarjev: K. Jarc, F. Jezerek, F. Kranjc, M. Popović in S. Tanic; v tarifno razsodilče O. Planinc in V. Premek; za upravitelja potne blagajne za Ljubljano O. Planinc in za Novo mesto M. Petrič.

Usposobljenostne preizkušnje za občne ljudske in meščanske šole pri c. k. izpravevalni komisiji v Ljubljani se prične v pondeljek dne 1. maja 1905. ob 8 ur zjutraj. Prošnje za pripust k tej izkušnji je po predpisanim potu poslati do 26 aprila 1905 ravateljstvu izpravevalne komisije.

Potovanje generalnega štaba bo letos po Kranjskem, in sicer v začetku maja. Potovanja se udeleži 25 generalov in 20 častnikov generalnega štaba pod vodstvom podmaršala barona Becka.

Slovensko pevsko društvo „Zvon“ je na občnem zboru izvolilo sledči odbor: Albert Brübach, predsednik; Ivan Kavčič, podpredsednik; Josip Strus, tajnik; Jakob Walland, blagajnik; Fran Ocvirk, Anton Antončič, Karel Omersso, odborniki; Ivan Jančar, Ivan Vrhovnik, pregledovalca člunov.

Deželna vinska klet. Radi vinskega semenja v Krškem bo prihodna javna vinska pokusa na mesto v sredo, v četrtek, dne 23. t. m. od 7—9 ur zvečer.

Vinski semenj v Krškem, ki se vrši, kakor že objavljeno, pojavljenjem, v sredo, dne 23. t. m. od 9. ure do 11. ure do 11. ure v znamenem salonu g. Fr. Gregorča v Krškem, obeta biti prav dobro obiskan. Dolenški in spodnjekraški vinogradniki prineso mnogo dobrih vinskih vzorcev. Zunanji kupci, ki nameravajo udeležiti se tega semenja ter prenočiti na torku na sredo v Krškem, se še enkrat vijudno prosijo, naj svoj prihod natančno potom dopisnice županstva v Krškem, da se jim pravodano prekrbe primerna prenočida. Kje da bo eden ali drugi prenočil, izve pri županstvu. Večina ljubljanskih goštinščin je v sredo v Krško. — V tork zvečer bo najbrže tudi koncert.

Štajerski anarhist. 18. letni čevljarski pomočnik Rudolf Golauč, pristojen v trgu Laško na Štajerskem, je 8 t. m. pri delavskem shodu v Polytheama Rossetti v Trstu nagovoril mnogico z besedami: »Proletari, združite se z nami pod zaščito anarhije! Živela socijalna revolucija!« Ker je prisotnemu komisarju povedal že napadno ime, bil je zaradi obeh stvari obsojen na 1. mesec težke ječe.

Uboga mati. Neka nezana, slabopravljena ženska je prišla te dni v Gorico s par mesecim starim otrokom do ljudske šole v ulici sv. Ivana. Šla je v večo, postavila otroka za vrata v kot ter hotela zbežati. Toda hišnica jo je zapazila, in zavpila nad njo, kaj da dela. Ženska se je prestrašila in na vprašanje, kdo je otrokov oče, odgovorila, da tega ne more povedati, ker je prestrašno. Potem je vzela otroka in odšla.

Nesreča za nesrečo. Neki 19-letni Leopold Gabršček, doma pri Sv. Luciji na Goriškem, je delal pri železnicni. Padel je tako nesrečno, da si je poškodoval obe nogi. Radi tega je moral v b. Inštituto v Tolminu. Ko je okreval in se spet vrnil na delo, zadeva ga je nova nesreča; padel mu je težek kamen na desno nogo ter mu je tako poškodoval, da je moral v bolnišnico v Gorico.

Žaloval je za svojo živo ženo, da bi se poročil z drugo? V goriških laških listih je pričelo neki Giov. Batta Pasiani zanimalo »Poslano«, iz katerega je razvidno, da se je ženil Pietro Massari, zastopnik tiskarjev Reininghaus v Gradcu, z njegovo hčerjo, čeprav žena Massarijeva še živi. Da živi, je dokazano uradno. Pasiani pravi, da je Massari pred 14 meseci žaloval za svojo ženo, kakor da je umrla, seveda le s tem namenom, da se more poročiti z njegovo hčerjo. Od žene je Massari sodnisko ločen. Pasiani in Massari sta se radi tega klofutala javno v gledališki kavarni. Massari pa pričuje na to »Poslano«, v katerem trdi, da se mu je bila sporčila z Dunaja smrt žene na tak način, da je moral verjeti, da

je mrtva. Njega da torej ne zadeže nikata krivda.

Nov angleški konzul v Trstu je postal Mr. John B. Spence. Njegov delokrog obsega Primorsko, Kranjsko in Dalmacijo.

Premetna tatvina. Zvitost in premetnost tržaških tatov pokazala se je zopet enkrat v prav svetli luči. V klepersko delavnico Ferdinanda Zerna v Via Ghiacciera je prišel v petek dopoldne neki človek, ki je pravil, da ga je poslal inženir Brajdoti iz ulice del Molin piccolo z nalogom, da pozive, koliko bi stalo, če bi tak in tak leseni zabol Zorn obil s cinikovo pločevino in če sme ta zabol v to svrhu pripeljati. Zabol je stavljal ceno 100 K. Nezuanec je odšel. Okoli polu 6. ure zvečer je prišel zopet in naznani, da je njegov gospod zadovoljen s ceno in da bo zabol kmalu tukaj. Če nekaj časa se je vrnil z ročnim vozičkom, na katerem je bil čisto nov leseni zabol, 1 1/2 m dolg, 1:30 visok in 80 cm. širok. Zabol so prenesli v delavnico. Na strane zabolja je bilo nekaj luknenj in ko je klepar vprašal, če hoče tudi te obiti s pločevino, je odgovoril neznanec, da mora, o resti prostre, ker so potrebne za gotove mehanične priprave. Klepar je bil s tem zadovoljen in ker je bila ura že šest, zaprli so kot navadno delavnico. V soboto zjutraj ob polu 4. ure je pa službojoči stražnik za pazil, da je okno Zornove delavnice odprt. Ko so Zorna o tem obvestili in odpeli delavnico, se je pokazalo, da je imel zabol dva dela, katerih spodnji je bil 70 cm. širok in v katerem je bil skrit človek, ki je imel nalog izpraznit blagajno. Ženljni načrt se je pa prebito slabu obnesel, ker v blagajni ni bilo več nego 160 K. Tat je svoje nevoljo pokazal s tem, da je zapisal na neki listek, da bi si bil prihranil toliko dela, če bi bil vedel, da je tako beraška blagajna. O premetenih tatovih ni nobenega sledu. Zabol sam je stal približno 100 K in je bil očvidno v ta namen narejen.

Zepni tatvini. Včeraj po polne je nekdo ukradel kurjačevi žen Mariji Skrjančevi pri Božjem grobku iz žepa denarnico, v kateri je imela okoli 5 K denarja. — Služkinji Antoniji Ahčevi je neznan usmoven v Lattermanovem drevoredu pri Praterju iz žepa izmaknil denarnico s 7 kronami.

Samomor. Predvčerjšnjim se je v gozdru pri Tomačevem obesil 42letni mizer Jožef Zlobec, rodome neko iz Istre. Orožništvo je odredilo, da so pokojnikovo truplo prenesli v mrtvaneško k Sv. Krištofu. Vzrok samomora je neznan.

Ogenj. Včeraj popoldne je neki 14-letni zlikovec začgal suho travo v gozdru na Golovecu. Stanovalci iz Kraskega vasi so ogenj pogasili.

Smolo je imel v soboto popoldne vagant Franco Fajdiga iz Metin. Baš ko je prodajal urarju g. Černetu neko verišico, katero je go to dobio po nepočteni poti, ga je sasadi stražnik v aretoval. Navedene je tudi pred nekaj časom prodajal niklasto uro.

Nepreviden motorist. V soboto popoldne je vozil neki lesni trgovec z motorjem po Kolodvorskih ulicah tako naglo in neprevidno, da je podrl 11letno Ivano Klepčeve. Motorist je tudi sam padel, a se pri tem ni nič poškodoval.

Delavske gibanje. Včeraj se je odprelo z južnega kolodvora v Ameriko 10 Slovencev in 16 Hrvatov, naši pa je prišlo 50 Hrvatov in 50 Slovencev. — V Heb je šlo 90, v Inomost 70, na Jesenice 40, v Hrušico pa 26 Hrvatov. — 100 Hrvatov je prišlo iz Pruskega, 46 Madžarov je šlo pa v Podbrdo. — Na Jesenicah baje tako primanjkuje dela, da je 200 delavcev brez zasluba.

Načela je gospodinja Jožefina Kajzeljeva zlat obesek. Dobi se na magistratu.

Hrvatske novice. Posl. dr. Ferri in Spinčić se mudita že nekaj dni v Zagrebu. Bje je obisku povod združitev Dalmacije s Hrvatko.

Nov list v Dubrovniku je začel izhajati nov

A PENTA

"izmed najboljih salinskih odvajalnih mineralnih voda".

2840-15 Giuseppe Lappone
telefeni zdravnik Nj. Setosi papeža.
Zaloge v Ljubljani pri

Mihail Kastaeriu in Peter Lassniku.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 17. marca: Ursula Feldstein, gospa, 59 let. Poljanski nasip 83. Emphysema pulm.

Dne 18. marca: Ivana Drenik, davanega oksekutorja, vdova 64 let. Vitium cordis.

Borzna poročila.

Ljubljanska

"Kreditna banka" v Ljubljani.

Uradni kurssi dana, borse 18. marca 1905.

Naložbeni papirji.

	Dana	Blago
4% naševa renta	100-30	100-50
4% srebrna renta	100-25	100-45
4% avstr. kronska renta	100-50	100-70
4% zlata	120-20	
4% ograka kronska	98-30	98-60
4% zlata	118-80	119-
4% posojilo deleži Kranjske	99-50	101-
4% posojilo mesta Split	100-50	101-50
4% Zadar	100-	100-
4% bos.-herc. žel. pos. 1902	101-50	102-50
4% češka dež. banka k. o.	100-15	100-65
4% ž. o.	100-15	100-65
4% z. p. s. p. g. d. hip. b.	101-40	102-40
4% pošt. kom. k. o.	100-	
10% pr.	107-60	108-50
4% zast. pisma Innerst. hr.	100-10	101-
4% ograka cen.	100-50	101-20
dež. hr.	100-	
4% z. p. s. p. g. d. hip. ban.	100-	
4% obl. ogr. lokalnih ž. leznic d. dr.	100-	101-
4% obl. češke ind. banke	100-75	101-75
4% prior. Trst-Poreč lok. žel.	99-	
4% prior. dol. žel.	99-50	100-
3% ž. žel. kup. 1/1/	318-60	320-60
4% avst. pos. za žel. p. e.	101-20	102-20

Breake.

Srednje od 1. 1860¹, ...

189-25 191-25

1864 . . . . .

283- . . . . .

tizake . . . . .

172-25 174-25

zem. kred. I. emisije . . . . .

307- 316-50

arbske à frs. 100- . . . . .

109- 112- . . . . .

srbske à frs. 100- . . . . .

142-50 143-60

Basilika srednje . . . . .

24- 26- . . . . .

Kreditne . . . . .

486- 496- . . . . .

Iamotske . . . . .

80- 83- . . . . .

Krakovske . . . . .

86- 90- . . . . .

Ljubljanske . . . . .

68- 71-50 . . . . .

Avst. rud. križa . . . . .

57- 59- . . . . .

Ogr. . . . .

37-25 39-25 . . . . .

Rudolfove . . . . .

66- 70- . . . . .

Saloburške . . . . .

76- 82- . . . . .

Dunajske kom. . . . .

536- 546- . . . . .

Delnice.

Južne železnice . . . . .

91- 94- . . . . .

Državne železnice . . . . .

657-50 658-50 . . . . .

Avstr.-ograke bančne delnice . . . . .

1643- 1653- . . . . .

Avstr. kreditne banke . . . . .

675-25 676-25 . . . . .

Ograke . . . . .

790-75 791-75 . . . . .

Zivnostenake . . . . .

249-85 250-85 . . . . .

Premogokov v Mostu (Brück) . . . . .

672- 680- . . . . .

Alpinike montan . . . . .

519-75 520-75 . . . . .

Prakše žel. in dr. . . . .

2615- 2624- . . . . .

Rima-Murányi . . . . .

537-50 538-50 . . . . .

Trovovske prem. družbe . . . . .

269- 275- . . . . .

Avstr. orodne tovr. družbe . . . . .

565- 569- . . . . .

Osrednje sladkorne družbe . . . . .

168- 171- . . . . .

Valute.

C. kr. sekin . . . . .

11-33 11-36 . . . . .

20 franki . . . . .

19-06 19-09 . . . . .

20 marke . . . . .

23-45 23-53 . . . . .

Sovereigna . . . . .

23-90 23-98 . . . . .

Marke . . . . .

117-10 117-30 . . . . .

Laški bankovei . . . . .

95-25 95-45 . . . . .

Rublji . . . . .

252-25 253- . . . . .

Dolarji. . . . .

4-84 5- . . . . .

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 20. marca 1905.

Termin.

Pomanjkljive ali prepozno vložene prošnje se ne bodo vpoštovale.

Zahvala.

Povodom prebridek izgube naše iskreno ljubljene soproge, matere, sestre in tače, gospo

Terezije Leskovec

dobili smo od vseh strani mnogo dokazov iskrenega sožalja, ki nas kažejo na tej nenadomestni izgubi. V prvi vrsti se pa zahvaljujemo prečastnemu župniku g. Martinu Malenku za popravnostni trud, dalje vsem udeležencem spretnosti ter darovalcem prekrasnih vencev. Presreča hvala vsem!

V Ljubljani, 20. marca 1905.

898 Žaluoča rodbina.

Dobro ohranjena

hiša

s stanovanji v Ljubljani s čisto letno najemščino K 2700 se odda pod ugodnimi pogoji. — Vprašanja pod "Zinshaus 3555" na naslov Haenstein & Vogler, Dunaj I. 811-7

V zakup

se da s 1. aprilom t. l. v lepi Savinski dolini

lepa vila

z velikim vrtom in smrekovimi nasadi in konjiskim hlevom, 100 korakov od železniške postaje.

Naslov pove upravnštvo "Slov. Naroda". 990-1

VABILO

k občnemu zboru

Prve kranjske mizarske zadruge v Št. Vidu nad Ljubljano

ki bode

dne 1. aprila 1905 l.

točno ob 4. uri popoldne

v pisarni lastnega poslopja.

DNEVNI RED:

- Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
- Poročilo načelstva.
- Potrjenje letnega računa za l. 1904.
- Volitev načelstva.
- Prememba pravil.
- Poročilo o izvršeni reviziji.
- Slučajnosti.

Načelstvo.

895

Trgovina

vsejena vseh trafikantskih poslov, išče takoj

službo v mestu ali na deželi.

Ponudbe se prosi na upravnštvo "Sl. Naroda". 850-2

v Ljubljani.

visoki 3—4 mtr. se dobe po nizki eni

v graščini na Igu pod Ljubljano. 894-1

Išče se

mesečna soba

s popolno hrano pri dostojni obitelji za mladega uradnika.

Ponudbe naj se blagovoli poslati

pod "Mesečna soba", poste restante glavna pošta, Ljubljana. 829-5

Na znanje!

N. pr. P. VIII 279/2/15.

Anton Dolinar na Dobrovi št. 15